

Začiatočníci:Trh práce - zamestnanosť

Táto stránka je súčasťou bloku [Štatistika pre začiatočníkov](#) , v rámci [Statistics Explained](#) , kde sú štatistické ukazovatele a [pojmy](#) vysvetlené jednoduchým spôsobom, aby sa svet štatistiky stal zrozumiteľnejším.

Definovanie pracujúcich

Pozrite si video s vysvetľujúcimi definíciami z oblasti trhu práce

Podľa usmernení Medzinárodnej organizácie práce (ILO) sa za pracujúceho považuje ten, kto:

- vykonával akúkoľvek prácu — **aspoň jednu hodinu** — počas referenčného týždňa, v ktorom prebiehalo Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS) za mzdu, plat alebo iný druh odmeny alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku (viď nižšie) ;
- prípadne nepracoval, ale mal prácu, v ktorej dočasne nepracoval/chýbal z dôvodu choroby, dovolenky, materskej dovolenky, pracovnoprávneho sporu (napríklad štrajk) alebo účasti na vzdelávaní a školení.

Môžeme rozlišovať medzi rôznymi typmi pracujúcich:

- **Zamestnanci** — osoby vykonávajúce prácu za mzdu, plat alebo iný druh odmeny od verejného alebo súkromného zamestnávateľa;

- **Podnikatelia** (so zamestnancami alebo bez) — osoby, ktoré sú jedinými alebo spoločnými vlastníkmi podniku— tieto osoby môžu dostávať pravidelnú mzdu zo svojho podniku alebo sa spoliehajú na zisk z vlastného podniku, aby sa odmenili za vykonanú prácu;
- **Vypomáhajúci** v rodinnom podniku — osoby vypomáhajúce inému členovi rodiny, ktorý je majiteľom poľnohospodárskeho podniku alebo iného podniku, pokiaľ sa nepovažujú za zamestnancov.

Väčšina pracujúcich osôb v EÚ sú zamestnancami. Z údajov vyplýva, že do roku 2018 z 224 miliónov pracujúcich bolo 192 miliónov zamestnancov, 22 miliónov podnikateľov bez zamestnancov a 9 miliónov podnikateľov so zamestnancami; vypomáhajúci v rodinnom podniku predstavovali 2 milióny osôb.

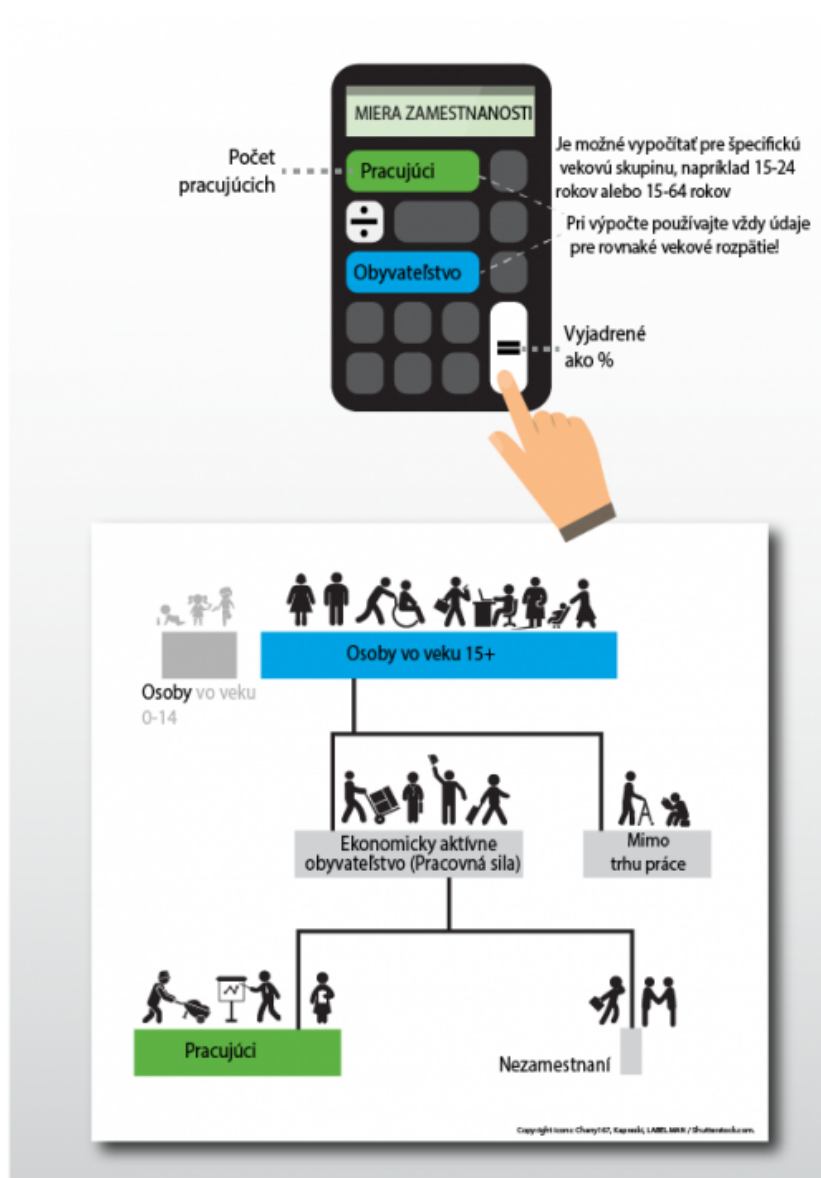
Zdroj: Eurostat ([lfsa_egaps](#))

Čo je miera zamestnanosti?

Miera zamestnanosti je pomer viažuci sa na počet obyvateľov a predstavuje podiel pracujúcich z obyvateľstva. Obidve hodnoty, ktoré sa používajú na výpočet miery musia mať rovnaké pokrytie, napríklad v súvislosti s vekom a pohlavím.

Miera zamestnanosti sa počíta obvykle vo vzťahu k obyvateľstvu v produktívnom veku, a to buď vo veku 15-64 rokov alebo 20-64 rokov. Rovnako ako miera ekonomickej aktivity, miera zamestnanosti sa počíta a analyzuje za rôzne skupiny, akými sú špecifické vekové skupiny (mladší alebo starší pracujúci), muži a / alebo ženy, alebo rôzne skupiny ľudí na základe najvyššieho dosiahnutého vzdelania alebo krajiny narodenia.

Podľa zverejnených údajov predstavoval v roku 2018 počet pracujúcich v EÚ vo veku 15-64 rokov 224,4 miliónov. V rovnakom období bol celkový počet obyvateľov vo veku 15-64 rokov 327,3 miliónov. Tieto údaje je možné kombinovať (celkový počet pracujúcich vydelený počtom obyvateľov) a dostaneme mieru zamestnanosti v EÚ vo výške 68,6 %: inak povedané, len trochu viac ako dve tretiny obyvateľstva vo veku 15-64 rokov v roku 2018 boli pracujúci.

Prečo sa údaje za zamestnanosť z VZPS líšia od údajov z národných účtov?

Databázy Eurostatu disponujú veľkým počtom rôznych zdrojov informácií na analýzu trhu práce a obzvlášť zamestnanosti. Okrem VZPS predstavujú ďalší hlavný zdroj národné účty. Obvykle poskytujú rôzne druhy štatistík, avšak do istej miery sa prekrývajú s VZPS, najmä ak vezmeme do úvahy jednoduchý výpočet osôb v rámci zamestnanosti.

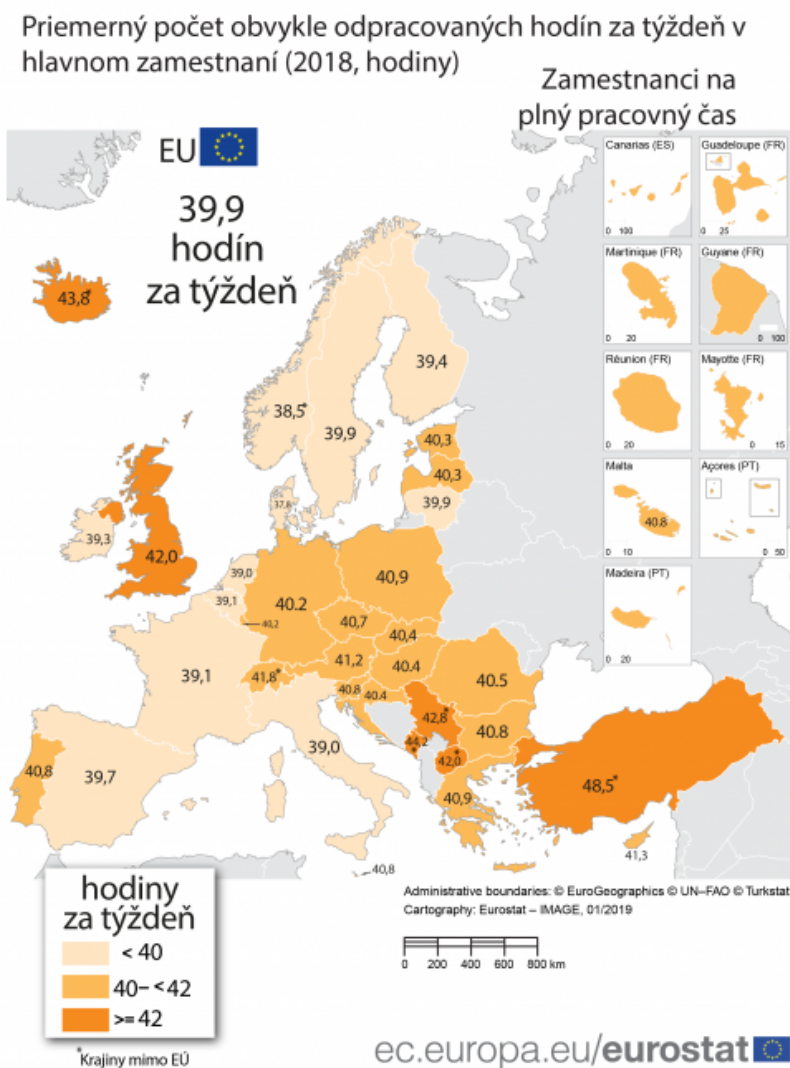
Rozdiel medzi VZPS a národnými účtami je možné vysvetliť na základe dvoch hlavných dôvodov. Na jednej strane národné účty zahŕňajú širokú škálu dodatočných zdrojov (namiesto výsledkov jedného zisťovania, ako tomu je v prípade VZPS), čo znamená, že tieto účty musia byť konzistentné v zdrojoch a vo vzťahu k iným premenným (ako je HDP), pričom poskytujú úplný súbor harmonizovaných informácií za účelom pokrytia všetkých ekonomických aktivít, ku ktorým dochádza v rámci národného hospodárstva. Na strane druhej, medzi obidvoma zdrojmi sú metodické rozdiely: zamestnanosť v rámci VZPS pokrýva jednotlivcov vo veku 15 rokov a viac, ktorí žijú v súkromných domácnostiach, kým národné účty pokrývajú všetky osoby bez ohľadu na ich vek alebo na to, či žijú v súkromných domácnostiach alebo inštitucionálnych zariadeniach. Okrem toho v národných účtoch sa rozlišuje domáci a národný koncept zamestnanosti: prvý z nich sa vzťahuje na počet ľudí pracujúcich v národnom hospodárstve (bez ohľadu na to, kde táto osoba žije), kým druhý je založený na počte osôb, ktoré žijú v národnom hospodárstve (nezávisle od toho, kde pracujú); inými slovami, hlavný rozdiel medzi týmito dvoma konceptami je čistý počet cezhraničných pracovníkov. Kým národné účty počítajú údaje za domácu a národnú zamestnanosť, väčší význam sa kladie na pôvodný koncept, to znamená, kde ľudia

pracujú, než kde žijú. Naopak, štatistiky zbierané v rámci VZPS vychádzajú výlučne z informácií o osobách žijúcich na vnútroštátnom území.

Údaje z VZPS sa obvykle považujú za vhodnejšie pri meraní **miery ekonomickej aktivity** a **miery zamestnanosti** na trhu práce alebo pre zabezpečovanie sociálno-demografických analýz (podľa veku, pohlavia alebo vzdelania). Národné účty sú vhodnejšie na meranie úrovne zamestnanosti, rastu zamestnanosti a zamestnanosti podľa odvetví.

Priemerný počet obvykle odpracovaných hodín za týždeň

V rámci VZPS predstavuje **priemerný počet obvykle odpracovaných hodín za týždeň** počet hodín, ktoré osoba obvykle odpracuje za týždeň vrátane nadčasov (bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú platené). Priemerný počet odpracovaných hodín nezahŕňa čas na cestovanie medzi prácou a bydliskom, ako ani čas na prestávky na stravovanie počas práce.

Práca na kratší pracovný čas

Za **pracovníka na kratší pracovný čas** sa v rámci VZPS považuje *pracujúci, ktorého normálny pracovný čas je kratší ako u porovnateľného pracujúceho na plný pracovný čas* ([Dohovor o pracovnom pomere na kratší pracovný čas](#), Medzinárodná organizácia práce). V rámci VZPS sa toto rozlíšenie vo vzťahu k hlavnému zamestnaniu jednotlivca robí na základe spontánnej odpovede respondentov na otázky zisťovania¹.

Dočasné zamestnanie

Dočasné zamestnanie popisuje pracovnú situáciu pracujúcich, ktorí pracujú na základe zmluvy na dobu určitú, pričom ukončenie ich zmluvy je ustanovené súborom pravidiel, ako napríklad konkrétnym/určitým dátumom, ukončením špecifickej činnosti, alebo návratom iného zamestnanca, ktorý bol dočasne nahradený. Ako príklady pre dočasné pracovné zmluvy môžeme uviesť zmluvy, ktoré zahŕňajú osoby vykonávajúce prácu sezónneho charakteru (napríklad osoby pracujúce v zimnom období v lyžiarskom stredisku, alebo zberači hrozna na konci leta) alebo boli prijaté prostredníctvom pracovnej agentúry (a následne sú prijaté na výkon špecifickej činnosti alebo na nahradenie konkrétneho zamestnanca).

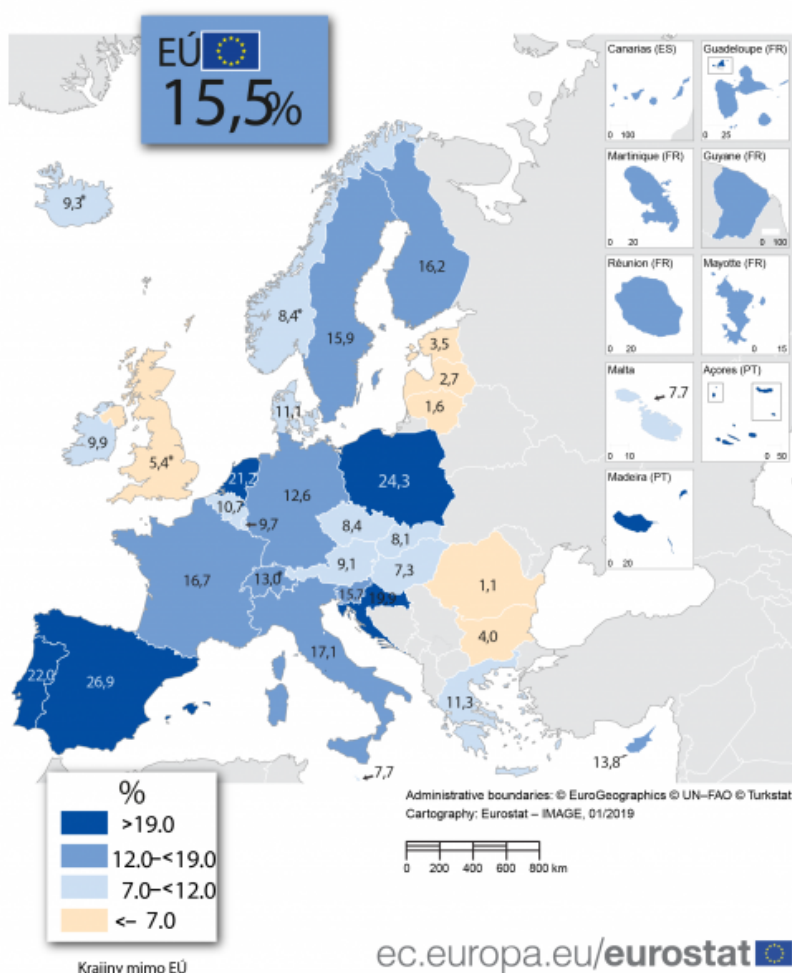
¹S výnimkou Holandska a Islandu, kde sa uplatňuje 35-hodinový prah, Švédska, kde sa prah vzťahuje na samozamestnané osoby, a Nórska, kde sa osôb pracujúcich od 32 do 36 hodín pýtajú, či sa jedná o prácu na plný pracovný čas

Pomerne vysoký podiel mladých ľudí vo veku 15-24 rokov bolo zamestnaných v EÚ na dočasnú alebo zmluvu na dobu určitú; v roku 2018 predstavoval tento podiel 43,5 %. Hoci to môže odrážať túžbu niektorých mladých ľudí nájsť si prácu, ktorá zapadá do ich ďalších životných záväzkov (účasť na ďalšom vzdelávaní alebo starostlivosť o rodinu), môže sa tiež jednať o prípad, že veľký počet mladých ľudí má pochybnú, neistú prácu, ktorá sa vyznačuje nízkou úrovňou sociálnej ochrany a majú ťažkosti nájsť si stálu prácu.

O problematike **neistých foriem zamestnania** vo vzťahu k dočasným pracovným zmluvám (alebo na dobu určitú) bola zmienka v predchádzajúcom texte. Osoby, ktoré majú neisté zamestnanie je možné definovať *ako tie, ktoré sú zamestnané na základe zmluvy na dobu nie dlhšiu ako tri mesiace*. Podiel osôb s neistou formou zamestnania bol naprieč EÚ obzvlášť vysoký najmä pre tých, ktorí boli zamestnaní v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva alebo rybolovu (7,9 % z tejto osobitej pracovnej sily) a bol pomerne vysoký tiež pre nasledovné aktivity: trhové obchodné služby (zahŕňa tiež osoby pracujúce v obchodoch), dopravné služby, ubytovacie a stravovacie služby.

Dočasní zamestnanci

% z celkového počtu zamestnancov, 2018

Ďalšie články

Súvisiace články v rámci Štatistiky pre začiatočníkov (Statistics 4 beginners) :

•

- [Trh práce — nezamestnanosť](#)

Súvisiace články v rámci Statistics Explained :

- [Výberové zisťovanie pracovných síl EÚ — posledný vývoj](#)
- [Výberové zisťovanie pracovných síl EÚ — právny základ a metodika](#)

Slovník pojmov v rámci Statistics Explained : :

- [Medzinárodná organizácia práce \(ILO\)](#)
- [Výberové zisťovanie pracovných síl \(VZPS\)](#)
- [Pracovná sila](#)
- [Miera ekonomickej aktivity](#)
- [Pracujúci](#)
- [Miera zamestnanosti](#)
- [Zamestnanci](#)
- [Podnik](#)
- [Vypomáhajúci v rodinnom podniku](#)

Externé odkazy

- [Európska komisia — Zamestnanosť, sociálne veci a inklúzia](#)
- [Európska komisia — Európska stratégia zamestnanosti](#)
- [Medzinárodná organizácia práce \(ILO\)](#)
- [Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj \(OECD\) — Zamestnanosť](#)